

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในกลุ่มสหกรณ์การเกษตรในเขตสำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ 7 ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
2. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชีเป็นหน่วยงานกำกับดูแล ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และยังเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) จึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการศึกษาของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้ทำการอนุมัติมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IESs) จำนวน 6 ฉบับ โดยได้กำหนดทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไว้ในฉบับที่ 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางตรวจสอบทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีว่ามีเพียงพอตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อมั่นใจได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่เป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศต้องมีคุณสมบัติของทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการทำหน้าที่ฐานผู้ประกอบวิชาชีพ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553ก)

ทักษะเป็นส่วนหนึ่งของขีดความสามารถที่ต้องมีในผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อแสดงถึงสมรรถนะของตน ขีดความสามารถเหล่านี้ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติ ขีดความสามารถเหล่านี้เป็นเรื่องบ่งชี้ถึงศักยภาพที่สามารถนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ สิ่งสำคัญคือทำให้แน่ใจได้ว่าโปรแกรมการศึกษาทางวิชาชีพบัญชีได้รวมการพัฒนาของความรู้ ทักษะ ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณ และทัศนคติไว้แล้ว ทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบไปด้วยทักษะทั้ง 5 ประเภท ดังนี้

1. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) เป็นทักษะที่ช่วยให้นักบัญชีสามารถแก้ปัญหา ตัดสินใจและใช้ดุลยพินิจที่ดีแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ ประกอบด้วย

1.1 มีความสามารถที่จะกำหนด ได้มา จัด และเข้าใจ สารสนเทศจากคน สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.2 มีขีดความสามารถที่จะสอบถาม วิจัย คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์

1.3 มีความสามารถที่จะระบุและแก้ไขปัญหาที่ไม่เคยเจอมาก่อน

2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การทำงาน (Technical and Functional Skills) ประกอบด้วยทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย มีความชำนาญทางตัวเลข (การใช้คณิตศาสตร์และสถิติ) และความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1 การวิเคราะห์แบบจำลองการตัดสินใจและความเสี่ยง (Decision Modeling and Risk Analysis)

2.2 การวัด

การวัดมูลค่า คือ กระบวนการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบดุลและงบกำไรขาดทุน การวัดมูลค่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เกณฑ์การวัดมูลค่า (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553จ)

2.3 การรายงาน พนักงานบัญชีมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีตามระบบที่วางไว้ให้ถูกต้องเรียบร้อยเป็นปัจจุบัน โดยมีเอกสารประกอบการลงบัญชีครบถ้วน สมบูรณ์ นอกจากนี้ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วยคือ (ประยงค์ สายประเสริฐ, 2536)

2.3.1 จัดทำรายงานยอดเงินสดและเงินฝากธนาคารคงเหลือตามบัญชีให้ผู้จัดการทราบทุกสิ้นวันทำการ

2.3.2 จัดทำงบการเงิน ณ วันสิ้นเดือน โดยมีรายละเอียดประกอบรวมทั้งจัดทำรายงานกิจการและการบริการของแต่ละเดือนเสนอต่อผู้จัดการภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือนหรือภายในเวลาที่ผู้จัดการกำหนด

2.3.3 เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ในที่อันปลอดภัย

2.3.4 ปิดบัญชีเมื่อสิ้นปีทางบัญชี จัดทำงบการเงินพร้อมรายละเอียดประกอบ ณ วันสิ้นปีทางบัญชีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีแล้วเสนอผู้จัดการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบต่อไป

2.4 ความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย

- 3.1 ความสามารถในการจัดการตนเอง
- 3.2 มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถโน้มน้าวและเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3.3 ความสามารถที่จะเลือกและเรียงลำดับทรัพยากรที่มีจำกัด และจัดแรงงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา

3.4 ความสามารถที่จะเข้าร่วมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

3.5 พิจารณาปรับใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติให้เข้ากับการตัดสินใจ

- 3.6 ความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

4. ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) คือ ทักษะที่ช่วยให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผลสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

4.1 การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง

- 4.2 การทำงานเป็นทีม

4.3 การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ต่างวัฒนธรรมหรือความคิดเห็นต่างกันได้

4.4 การเจรจาต่อรองทางแก้ปัญหาและกำหนดข้อตกลงร่วมกันในสถานการณ์ทางวิชาชีพ

- 4.5 การทำงานในวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.6 สามารถนำเสนอ อภิปราย รายงานและการปกป้องมุมมองของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเขียนและการพูดทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4.7 ฟังและอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง

5. ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organization and Business Management Skills) ในปัจจุบันผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้เข้าไปมีบทบาทกับหลายหน่วยงานมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีความรู้ด้านธุรกิจมากขึ้นและตระหนักในเรื่องการเมืองและมีมุมมองแบบรอบด้านนอกเหนือจากการจำกัดอยู่เพียงการเก็บและรวบรวมข้อมูล ทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ประกอบด้วย

5.1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การจัดการบุคลากรและทรัพยากร และการตัดสินใจ

5.2 ความสามารถที่จัดแบ่งหน้าที่งานที่จะจูงใจและพัฒนาบุคลากร

5.3 การมีภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถที่จะสร้างอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การให้ไปในทิศทางที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงการชักจูง โน้มน้าว การจูงใจ และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์การ (วิทยา ด้านธำรงกุล, 2546: 164)

คุณลักษณะพื้นฐานของผู้นำสหกรณ์ที่ดี มีดังนี้ (ประพันธ์ เสวตนันท์, 2541)

5.3.1 ความกล้าหาญ (Courage) คือ ผู้นำต้องมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ ซึ่งความกล้าหาญจะต้องหล่อหลอมไปด้วยศรัทธาและความเชื่อ โดยบริสุทธิ์ใจว่า การสหกรณ์เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้ยากไร้ ความกล้าหาญในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการให้บรรลุซึ่งเจตนารมณ์ของสหกรณ์

5.3.2 การใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้อง (Good Judgment) คือ การใช้ดุลยพินิจก่อนทำการตัดสินใจเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นกับสหกรณ์

5.3.3 ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) คือ รับรู้ความรู้สึก ความคิดเห็นของสมาชิก แม้ว่าสมาชิกจะไม่ได้แสดงออกอย่างชัดเจน เนื่องจากผู้นำที่ไม่มีความเห็นอกเห็นใจหรือไม่เคารพต่อความรู้สึกของสมาชิกจะเป็นผู้นำที่ไม่รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา เกรตตรงเกินไป ไม่มีความอดทน และไม่ยุติธรรมในการปฏิบัติต่อสมาชิก

5.4 การพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างผู้มีวิชาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร

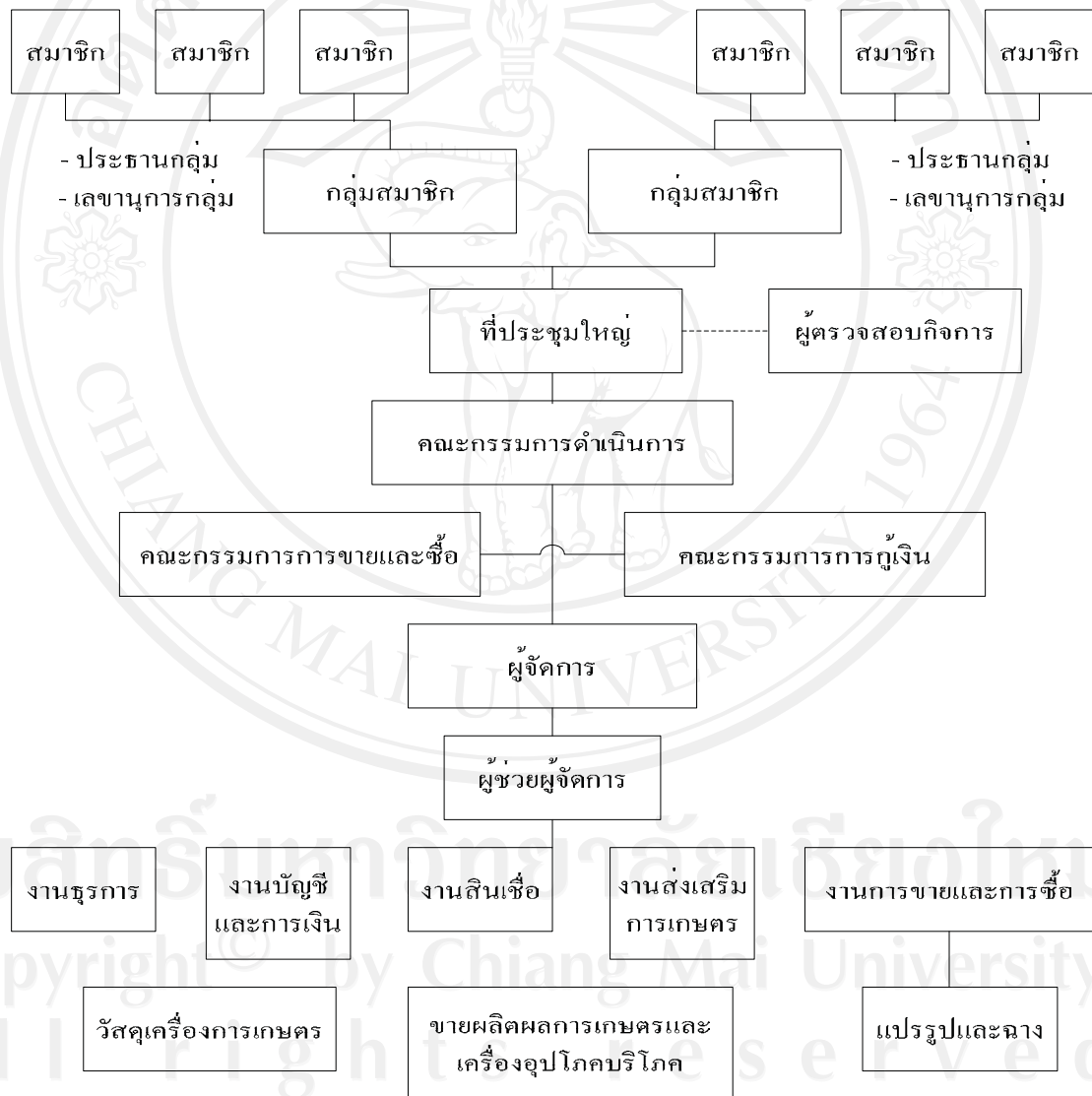
สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่สมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นและลักษณะการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการให้บริการต่าง ๆ แก่สมาชิก ได้แก่ การให้เงินกู้ การรับฝากเงิน การรวบรวมผลผลิตการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจำหน่ายหรือแปรรูปออกจำหน่าย การจัดหาวัสดุการเกษตรและเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่าย การจัดระบบส่งน้ำระบายน้ำและการใช้น้ำ การส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการให้บริการอื่น ๆ แก่สมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553ค)

1. โครงสร้างภายในของสหกรณ์การเกษตร (ประยงค์ สายประเสริฐ, 2536)

การจัดแบ่งงานในสหกรณ์การเกษตร ดังนี้ (ดังแสดงในภาพที่ 2-1)

1.1 ส่วนที่เป็นบุคคลและคณะบุคคล ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ กลุ่มสมาชิกที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

1.2 ส่วนที่เป็นองค์การหรือธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ ธุรกิจธนากิจ (สินเชื่อ) การขาย การซื้อ การส่งเสริมการเกษตรและการปรับปรุงบำรุงที่ดิน ฯลฯ

ภาพที่ 2-1 โครงสร้างการจัดองค์การภายในของสหกรณ์การเกษตร

2. **ลักษณะการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร** (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553ก; ประยงค์ สายประเสริฐ, 2536)

2.1 **ธุรกิจการรับฝากเงิน** เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักและเห็นคุณค่าประโยชน์ของการออมทรัพย์ และเพื่อเป็นการระดมทุนในสหกรณ์ สหกรณ์จะรับเงินฝากจากสมาชิก 2 ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ โดยสหกรณ์จะจ่ายดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์

2.2 **ธุรกิจการให้สินเชื่อ** เมื่อเกษตรกรรวมตัวกันเป็นสหกรณ์สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับสถาบันการเงิน หน่วยงานของทางราชการและบุคคลทั่วไป โดยสหกรณ์จะจัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมาให้สมาชิกนำไปลงทุนเพื่อการเกษตร ซึ่งสหกรณ์จะพิจารณาจากแผนดำเนินการหรือแผนการใช้เงินกู้ของสมาชิกประกอบการให้เงินกู้ เช่น สหกรณ์อาจให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปซื้อวัสดุการเกษตร ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในครอบครัว หรือเพื่อนำไปบุกเบิกปรับปรุงที่ดินหรือจัดซื้อที่ดินการเกษตรในกรณีที่สมาชิกไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

2.3 **ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย** คือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพืช และสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก โดยทำการสำรวจความต้องการของสมาชิกแล้วสหกรณ์จึงเป็นผู้จัดหาจำหน่ายภายหลัง เนื่องจากการซื้อในปริมาณมากจะทำให้สามารถซื้อได้ในราคาที่ต่ำลง และเมื่อถึงสิ้นปีหากสหกรณ์มีกำไรจึงจะนำเงินจำนวนดังกล่าวมาเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก

2.4 **ธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและแปรรูป** เป็นการขายหรือรวบรวมผลผลิตให้แก่สมาชิกเพื่อให้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น สามารถจำหน่ายได้ในราคาสูง สมาชิกไม่ถูกเอาเปรียบเปรียบจากพ่อค้าในเรื่องการชั่ง ตวง วัด หรือถูกกดราคาในการรับซื้อผลผลิต

2.5 **ธุรกิจการให้บริการและส่งเสริมการเกษตร** สหกรณ์จัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก คณะกรรมการสหกรณ์ ผู้จัดการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงหลักการ วิธีการสหกรณ์ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล อีกทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านเกษตรคอยให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านเกษตร หรืออาจขอความร่วมมือจากหน่วยราชการอื่นในการให้คำปรึกษาแนะนำให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักวิชาการ แผนใหม่ ตลอดจนการวางแผนการผลิตให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์ทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ หวังเจริญเดช (2546) ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพผู้ทำบัญชีจังหวัดมหาสารคามตามแนวทางปฏิบัติของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ โดยใช้แนวทางการศึกษาวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศ (International Education Guideline: IEGs) ฉบับที่ 9 โดยจำแนกการวิเคราะห์คุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของผู้ทำบัญชีออกเป็น 2 ส่วน คือ ความสามารถด้านการงานวิชาชีพบัญชีและความสามารถด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้ทำบัญชีมีความสามารถด้านการงานวิชาชีพบัญชี และความสามารถด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสามารถด้านการงานวิชาชีพบัญชี พบว่า ผู้ทำบัญชีมีทักษะ

- 1) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ข้อมูลระบบบัญชีจากระบบเครือข่าย
- 2) ทักษะด้านการสื่อสาร ได้แก่ ความสามารถในการนำเสนอและอภิปรายผล ความสามารถในการฟัง การอ่านและการพูดอย่างถูกต้อง
- 3) ทักษะด้านการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ได้แก่ ความสามารถในการจัดลำดับงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ของธุรกิจ ความสามารถในการวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผลและความสามารถในการแก้ไขปัญหาโดยใช้ประสบการณ์ และ
- 4) ทักษะด้านการจัดการข้อมูล ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนและวินิจฉัยข้อมูลอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาด้านความสามารถด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยความรู้เฉพาะด้านการบัญชีและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ความรู้ด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ผู้ทำบัญชีมีความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้

- 1) ความรู้ทั่วไป ได้แก่ การติดตามและสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมโลก การคิดในเชิงสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล และความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 2) ความรู้เฉพาะด้านบัญชีและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบัญชีการเงิน การบัญชีเพื่อการจัดการ และภาษีอากร
- 3) ความรู้ด้านการบริหารและการจัดการทั่วไป ได้แก่ การบริหารและการจัดการการตลาด การจัดการทางการเงิน และทรัพยากรมนุษย์และพฤติกรรมองค์กร และ
- 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร

อักษรารณ์ แวนแก้ว (2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education Standards for Professional Accountants: IESs) ประกอบด้วย

- 1) ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด
- 2) ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่
- 3) ด้านบุคคล
- 4) ด้านสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร และ
- 5) ด้านองค์กรและการบริหารจัดการธุรกิจ กับคุณภาพรายงานการเงินตามแม่บทการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านความเข้าใจได้
- 2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
- 3) ความเชื่อถือได้ และ
- 4) การเปรียบเทียบกันได้ โดยศึกษาในธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง

(Small and Medium-sized Enterprises: SMEs) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีทุกด้านมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานการเงิน คือ ความเป็นมืออาชีพของนักบัญชีทุกด้านมีความสำคัญต่อการจัดทำรายงานการเงินให้มีคุณภาพทั้งในด้านความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้ สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นมืออาชีพ พบว่า นักบัญชีธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความเป็นมืออาชีพอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยพบว่า ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด ประกอบด้วย การวิจัย การคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ด้านเทคนิคและปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย การมีความเชี่ยวชาญในทักษะศาสตร์วิชาชีพบัญชีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างเหมาะสม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบุคคลประกอบด้วย การบริหารตนเองและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง การนำจริยธรรมและวัฒนธรรมมาใช้ในการตัดสินใจ ด้านความสัมพันธ์และการสื่อสาร ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม และการประสานงานระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านองค์กรและการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารโครงการ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการทรัพยากร ตลอดจนสามารถจูงใจและพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปตามนโยบายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีการ์ จันท์โพธิ์ (2549) ศึกษาความรู้ความสามารถทางการบัญชีของนักบัญชีในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม พบว่า นักบัญชีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีรู้อความรู้ความสามารถโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านทักษะในสาขาที่ทำ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในการวัดมูลค่าของทรัพยากรทางเศรษฐกิจในองค์กร และมีความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชี แม่บทการบัญชีและทฤษฎีบัญชีในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั้งหมด และ 2) ด้านทักษะการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด ได้แก่ มีการระบุปัญหาและแก้ไขปัญหาคที่ไม่เป็นระบบในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยได้ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า นักบัญชีที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีรู้อความรู้ความสามารถทางการบัญชีโดยรวมด้านความคิดที่เป็นระบบและกว้างไกล และด้านความรู้ทางด้านเทคนิคแตกต่างกัน

สรศักดิ์ ธนนไชย (2551) ศึกษาการวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการสำรวจความเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และรองผู้จัดการฝ่ายบัญชีที่มีต่อนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในแต่ละกิจการตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IESs) ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) พบว่า พนักงานบัญชีมี

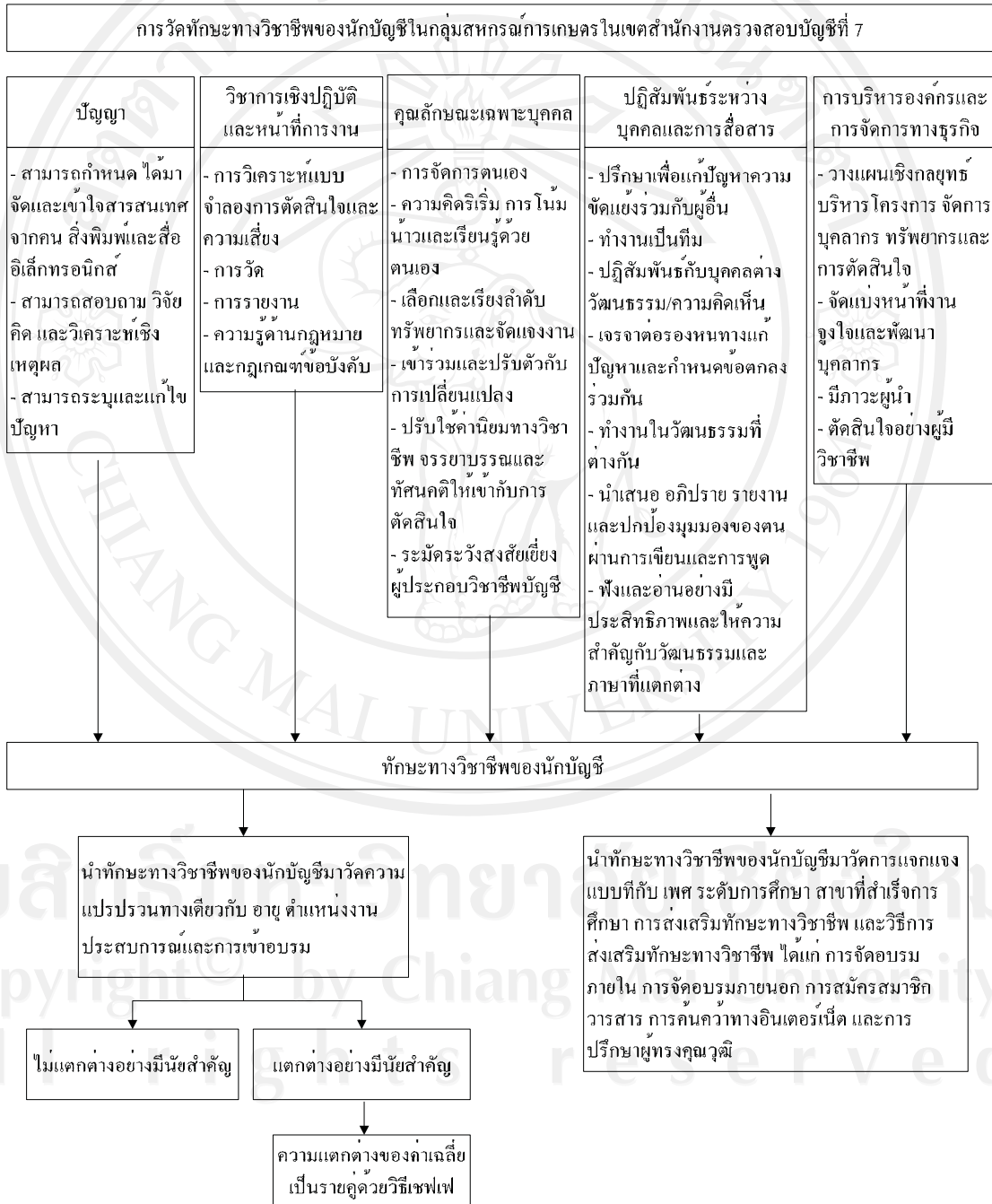
ทักษะทางวิชาชีพด้านทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก แต่มีทักษะด้านการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความสามารถจัดแบ่งหน้าที่และจูงใจบุคลากร และภาวะความเป็นผู้นำ ในระดับปานกลาง และพบว่าทักษะของพนักงานบัญชีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางด้านทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคลเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกิจการที่ส่งเสริมและไม่ส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ โดยการบอกรับเป็นสมาชิกเอกสารหรือวารสารทางวิชาชีพ และทักษะของพนักงานบัญชีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางด้านทักษะทางปัญญาและทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกิจการที่ส่งเสริมและกิจการที่ไม่ส่งเสริมทักษะ โดยการสนับสนุนให้ขอคำปรึกษาปัญหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิด

ในการวัดทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจำแนกทักษะทางวิชาชีพออกเป็น 5 ด้านตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 3 ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ จากนั้นทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถทักษะทางวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้ (ดังแสดงในภาพที่ 2-2)

1. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถทักษะทางวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม อายุ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชี และการเข้าอบรมเกี่ยวกับความรู้ในวิชาชีพบัญชีหลังจบการศึกษาเฉลี่ยต่อปี ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จากนั้นทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffé) สำหรับข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถทักษะทางวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
2. ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถทักษะทางวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และสาขาที่สำเร็จการศึกษาด้วยวิธีการแจกแจงแบบที

3. ทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสามารถทักษะทางวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม การส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชี และวิธีการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพของพนักงานบัญชี เช่น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบที่

ภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดในการศึกษา